

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะเป็นการศึกษาขั้นมูลฐานที่ทุกคนจะต้องเรียน รัฐมีหน้าที่ที่จะต้องจัดบริการนี้ให้แก่ประชาชนในทุกชุมชน ทุกสังคมโดยทั่วหน้าอย่างกว้างขวางและทั่วถึง (อบรม สันภิบาล, 2523)

นับจากปีการศึกษา 2526 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำมีโครงการประเมินคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาทั่วทั้งประเทศ โดยจัดลำดับในระดับจังหวัด และมอบหมายให้สำนักงานการศึกษาจังหวัดดำเนินการออกข้อสอบมาตรฐาน เพื่อประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยจัดเรียงลำดับคุณภาพของโรงเรียนตามกลุ่มประสิทธิภาพ และรวมทุกกลุ่มประสิทธิภาพ เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในด้านการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกหน่วย ตั้งแต่โรงเรียนจนถึงสำนักงานการศึกษาจังหวัดได้ทราบสภาพความก้าวหน้าของตนเองจากการเปรียบเทียบกับผลการประเมินกับตนเองและหน่วยอื่นๆ ตลอดจนจุดบกพร่องในกลุ่มวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นต่อไป

จากการศึกษารายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2532-2536 จังหวัดอุดรธานี ซึ่งจัดทำโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า จากการจัดลำดับคุณภาพโรงเรียนตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรากฏว่า ผลการเรียนวิชาภาษาไทย ของจังหวัดอุดรธานีมีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับไม่น่าพอใจ ดังนี้

ปี กศ. 2532	ปี กศ. 2533	ปี กศ. 2534	ปี กศ. 2535	ปี กศ. 2536
67.93	71.25	72.21	68.45	71.14

หลักสูตรประถมศึกษากำหนดให้ภาษาไทยอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ซึ่งมีจุดประสงค์จะให้เป็นเครื่องมือแก่ผู้เรียนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ต่างๆในชีวิตประจำวัน เช่น การติดต่อสื่อสาร การเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่างๆ การแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลินและการประกอบอาชีพ การเรียนการสอนภาษาไทยจึงมีความสำคัญกับผู้เรียนทุกคน ครูและผู้เรียนควรตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทย ครูต้องจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และผู้เรียนต้องเอาใจใส่ศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และช่วยกันอนุรักษ์ภาษาไทยไว้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533)

ในปีงบประมาณ 2537 กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้เป็น "ปีทองแห่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษา" โดยมีเป้าหมายที่จะเร่งรัดคุณภาพประชากรให้เป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไป โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ต้องปฏิบัติตามนโยบายโดยการจัดการศึกษาและจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้นทุกกลุ่มประสบการณ์ การศึกษาระดับประถมศึกษามีหลักการพัฒนาดังนี้

1. พัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพสูงสุด โดยคำนึงถึงหลักสูตรการอ่านคล่อง เขียนคล่อง คัดเลขเก่ง รอบรู้วิทยาศาสตร์ พุทธคล่องชัดเจน สุขภาพอนามัยแข็งแรง มีคุณธรรม จริยธรรม และรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

2. สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ หรือกิ่งอำเภอ จะต้องเป็นหน่วยงานที่จะดำเนินการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เพราะเป็นภารกิจโดยตรง โดยจะต้องรณรงค์ให้นักเรียน ครู เจ้าหน้าที่

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ำใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องเหมาะสม โดยทุกคนต้องฝึกตนเองก่อนโดยเฉพาะผู้บริหารต้องพิจารณาตนเองก่อน และในการสอบแต่ละครั้งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จะกำหนดให้ภาษาไทยเป็นวิชาบังคับและทุกคนจะต้องสอบผ่านก่อน จึงจะไปสอบวิชาอื่นได้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี, 2537)

จะเห็นได้ว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่สำคัญเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้วิชาอื่นๆ จึงสำคัญมากโดยเฉพาะในการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน ยังไม่บรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร เพราะยังมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น ครูไม่เข้าใจการจัดเนื้อหาในการสอน ครูเร่งสอนให้ครบตามหลักสูตร โดยไม่ได้ฝึกฝนนักเรียนเท่าที่ควร ครูไม่เข้าใจหลักสูตร ครูมีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย ครูสอนโดยใช้ตำราเล่มเดียวหรือสอนวิธีเดียวตลอด ไม่ยอมมาซึ่งอุปกรณ์ และเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ บรรยายกาสเคร่งเครียดเกินไป ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ซึ่งเป็นผลทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (เพ็ญนิภา เขาเทียน, 2526)

ทัศนีย์ ศุภเมธี (2528) กล่าวถึง ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอนของครู ดังนี้

1. ครูใช้วิธีสอนแบบเดียว คือ บรรยายตลอดชั่วโมง เด็กไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและซักถามข้อสงสัย ทำให้เด็กไม่ได้ฝึกทักษะทั้ง 4 เท่าที่ควร
2. ครูไม่มีสื่อการสอน โรงเรียนขาดงบประมาณเกี่ยวกับสื่อ ครูขาดทักษะในการผลิตสื่อ ครูใช้สื่อบางชนิดไม่เป็นและมองไม่เห็นความสำคัญของการใช้สื่อ
3. ครูไม่เตรียมการสอน เพราะมีงานสอนและมีภารกิจอื่นมาก
4. ครูไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอนวิธีเดียวกันทั้งชั้น
5. ครูไม่ใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสอน

จารุวรรณ บุญสิทธิ์ (2533) กล่าวถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยไว้ว่า แม้หลักสูตรจะกำหนดจุดประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรม

การเรียนการสอนไว้ แต่การจัดการเรียนการสอนยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้สาเหตุมาจากครูผู้สอนเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529)

1. ครูส่วนมากยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน คงใช้การบรรยาย บทเรียน บอกรหัส สั่งให้ทำแบบฝึกหัดตลอดคาบเวลาที่สอน ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ครูไม่ค่อยเข้าใจกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร ในเรื่องวัตถุประสงค์เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาในหลักสูตร

3. ครูไม่ได้ศึกษารายละเอียดในหลักสูตรคู่มือการสอนภาษาไทยให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนขาดขั้นตอน และวิธีที่ถูกต้องเหมาะสม

4. ครูไม่ใช้สื่อประกอบการสอน ทั้งๆ ที่คู่มือการสอนภาษาไทยแต่ละชั้นได้เสนอแนะสื่อการเรียนการสอนไว้แล้ว

5. ครูขาดความแม่นยำในเนื้อหา ขาดหลักเกณฑ์ทางภาษา ใช้วิธีสอนที่ไม่เหมาะสมกับวัยเด็ก ไม่รู้จักจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร

6. ครูมีเจตคติไม่ดีต่อการเรียนการสอนภาษาไทย

7. ครูไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ในการดำเนินการตามขั้นตอน และวิธีการที่ถูกต้องทำให้ครูท้อถอย หหมดกำลังใจในการปฏิบัติงาน

จากสาเหตุเหล่านี้ทำให้นักเรียนขาดความสนใจ เกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนการสอนภาษาไทย ในการเรียนการสอนวิชาต่างๆ นั้น ทั้งผู้สอนคือ ตัวครูและผู้เรียน คือ นักเรียน จะต้องประสบปัญหาด้วยกันทั้งนั้น บางคนประสบปัญหามาก บางคนประสบปัญหาน้อย ปัญหาบางอย่างจะซ้ำๆ กัน ถ้าผู้เรียนประสบปัญหามาก จะทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ถ้าผู้สอนประสบปัญหาจะทำให้การสอนไม่บรรลุตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ไม่อยากเรียน ดังนั้นผู้สอนจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจ และมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนเป็นไปด้วยดีหรือไม่เป็นอย่างมาก

กรรณิการ์ พวงเกษม, 2533)

เด็กในวัยเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในวัยแห่งการเรียนรู้ ย่อมซึมซับสิ่งต่างๆ ที่ผ่านกระบวนการสอนของครูและจากการเห็นแบบอย่าง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกทำให้เขาได้เห็น และได้รู้สึกลอยๆ ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ ด้วยเหตุนี้บทบาทของโรงเรียนและครู จึงมีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อการสร้างลักษณะพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปในรูปที่สังคมต้องการ สภาพ และสถานการณ์ต่างๆ ทางโรงเรียน เช่น สิ่งแวดล้อม บรรยากาศในชั้นเรียน สัมพันธภาพระหว่างเด็กและครู กระบวนการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารกับครู ถ้าทุกสิ่งเหล่านี้ดำเนินไปด้วยดี ก็จะทำให้เด็กเห็นความหมายและคุณค่าของการไปโรงเรียน และสร้างสุขภาพจิตที่ดี ไม่ให้เกิดแก่เด็กได้ไม่มีปัญหา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2524)

ทั้งครูและนักเรียนจะต้องตระหนักว่า ห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ จะต้องเป็นห้องเรียนที่มีบรรยากาศอบอุ่น รมรื่น ทุกคนมีความจริงใจต่อกันและกัน ต่างคนต่างช่วยเหลือกันและกัน นักเรียนทุกคนนับถือกฎเกณฑ์และระเบียบของห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างครู และนักเรียน จะต้องเป็นความสัมพันธ์ที่ต่างก็เข้าใจกันและกัน ครูจะต้องตั้งเป้าหมายแรกในการสอน คือ การสร้างบรรยากาศทางสังคมของห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพ โดยนักเรียนพร้อมที่จะร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของชั้น และยินดีที่จะมีส่วนร่วมในการทำงาน การเรียนการสอนจะมีประสิทธิภาพสูง (สุรางค์ รัตตะกุล, 2533)

ทัศนีย์ สุภเมธี (2526) กล่าวถึง ความสำคัญของการจัดห้องเรียน และบรรยากาศในห้องเรียนว่า การสอนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 นั้น จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนหลายๆ วิธีเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา การจัดห้องเรียนจึงต้องจัดให้มีการยืดหยุ่นได้ตามสมควร เพื่อสะดวกแก่การจัดกิจกรรมการสอนแบบต่างๆ นอกจากนั้นแล้วการเรียนการสอนจะบรรลุถึงวัตถุประสงค์อย่างเต็มที่ ถ้าผู้สอนคำนึงถึงบรรยากาศภายในห้องเรียนที่มีผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน นักเรียนจะใช้เวลาอยู่ในห้องเรียน ประมาณวันละ 5-6

ชี้แจง อธิพลของห้องเรียนจึงมีมากพอที่จะปลูกฝังลักษณะนิสัยของ เด็กให้มีแบบ
ต่างๆ กันออกไป

สุจิต เพียรชอบ (2531) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนภาษา
ไทยไว้ว่า ครูควรจัดสิ่งแวดล้อม บรรยากาศและวิธีการสอนที่จะช่วยเอื้ออำนวย
ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาไทยในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ
เป็นเอกลักษณ์ เป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่ควรธำรงไว้...ครูควรกระตุ้นเตือนใจ
นักเรียนให้คำนึงถึงข้อดีและใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง การบอกกล่าวกันตรงๆ อาจ
ไม่ให้ผลมากนักเพราะพูดมากไปก็ทำให้บ่นเบื่อ ครูควรใช้เพลงประกอบการสอน
เพื่อให้บรรยากาศในการเรียนเกิดความสนุกสนาน

จากปัญหาและแนวความคิดที่กล่าวมานี้ มีปัญหามากมายทำให้นักเรียน
เบื่อหน่ายการเรียน ซึ่งมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็น
ปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอนดังกล่าวข้างต้น บรรยากาศในชั้นเรียนก็เป็นปัจจัยที่
สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาวิชาภาษาไทย และเป็นสิ่งที่ครู
สามารถจะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงได้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนกลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ
จึงสนใจที่จะศึกษาถึงบรรยากาศในชั้นเรียน ขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษา
ไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในห้องเรียนที่การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ
เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการ
พัฒนาคุณภาพการศึกษาวิชาภาษาไทยต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาและเสนอบรรยากาศในชั้นเรียนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูง

1.3 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเน้นศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบที่ต้องศึกษา ดังนี้

1.1 ลักษณะของครู ได้แก่ ประวัติชีวิตด้านวิชาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ การปฏิบัติภารกิจในโรงเรียน ความสำนึกในหน้าที่ครู ความสัมพันธ์กับเพื่อนครู ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน

1.2 พฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ การเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล การให้การเสริมแรง การสอนซ่อมเสริม การปรับปรุงวิธีการสอน

1.3 ลักษณะของนักเรียน ได้แก่ สภาพทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความกล้าแสดงออก สุขภาพ ความร่วมมือในการเรียน ความพร้อมก่อนเรียน เจตคติต่อการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย

1.4 การจัดห้องเรียน

1.5 สภาพของโรงเรียน

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

1.7 ความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในห้องเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย ประสพผลสำเร็จ คือเป็นห้องเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยสูงใน 10 อันดับแรก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2536 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 ห้องเรียนคือ ห้อง บ.6 โรงเรียนบ้านบุญ (ชื่อสมมติ) และ ห้อง บ. 6 โรงเรียนบ้านแพง (ชื่อสมมติ)

3. ระยะเวลาในการศึกษาและบันทึกข้อมูลต่างๆ ใช้เวลาในภาคเรียนที่ 2 และภาคเรียนที่ 3 ปีการศึกษา 2537

4. เนื่องจากนักเรียนที่เรียนได้ประสพผลสำเร็จ ได้จบการศึกษาตามหลักสูตร และได้ออกจากโรงเรียนแล้ว ยากที่จะติดตามเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ผู้วิจัยจึงใช้นักเรียนที่กำลังเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับครูผู้สอนนักเรียน ประสพผลสำเร็จจากปีการศึกษา 2533 - 2536 เป็นกลุ่มตัวอย่างแทน จาก ประสพการณ์การสอนของครู ที่ทำให้ให้นักเรียนประสพผลสำเร็จตลอดมาน่าจะเป็น สิ่งยืนยันได้ว่านักเรียนกำลังเรียนอยู่ในขณะนี้ จะเป็นนักเรียนที่จะประสพผล สำเร็จเช่นกัน

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บรรยายภาศนในชั้นเรียน หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ในชั้นเรียน ขณะมีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ที่มีผลต่อคุณภาพการเรียนวิชาภาษาไทย ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่

1.1 ลักษณะของครู ได้แก่ ประวัติชีวิตด้านวิชาชีพ ฐานะทาง เศรษฐกิจ การปฏิบัติภารกิจในโรงเรียน ความสำนึกในหน้าที่ครู ความสัมพันธ์ กับเพื่อนครู ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน

1.2 พฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่ การเตรียมการสอน วิธีสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ การวัดและประเมินผล การให้การเสริมแรง การสอน ช่อมเสริม การปรับปรุงวิธีการสอน

1.3 ลักษณะของนักเรียน ได้แก่ สภาพทางครอบครัว ฐานะทาง เศรษฐกิจของครอบครัว อาชีพของผู้ปกครอง ความกล้าในการแสดงออก สุขภาพ ความร่วมมือในการเรียน ความพร้อมก่อนเรียน เจตคติต่อการเรียนการสอน วิชาภาษาไทย

1.4 การจัดห้องเรียน

1.5 สภาพของโรงเรียน

1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

1.7 ความรับผิดชอบและระเบียบวินัยในห้องเรียน

2. ประสพผลสำเร็จ หมายถึง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนสูง จัดอยู่ใน 10 ลำดับแรก ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2536 ของ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ทั้งผลสัมฤทธิ์โดยเฉพาะทั้งชั้น และ

ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละคน โดยดูจากรายงานผลการประเมินความก้าวหน้า
คุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาจังหวัดอุดรธานี ได้จัดทำไว้

3. ครู หมายถึง ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้
ประสบผลสำเร็จ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2536 และกำลังสอนในภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2537 จำนวน 2 คน ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 โรงเรียนบ้านบุญ และโรงเรียนบ้านแพง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดอุดรธานี

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนวิชา
ภาษาไทย โดยครูผู้สอนวิชาภาษาไทยได้ประสบผลสำเร็จ

5. ผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังเรียนวิชาภาษาไทยกับครูผู้สอนที่สอนนักเรียนประสบ
ผลสำเร็จ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2533-2536 และครูผู้สอนอื่นๆ ซึ่งอยู่ในโรงเรียน
ที่ทำการศึกษา

6. ลักษณะของครู หมายถึง ลักษณะต่างๆ ของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่ม
ตัวอย่างที่มีผลกระทบต่อบรรยากาศในชั้นเรียน ได้แก่ ประวัติชีวิตด้านวิชาชีพ
ฐานะทางเศรษฐกิจ การปฏิบัติภารกิจในโรงเรียน ความสำนึกในหน้าที่ครู
ความสัมพันธ์กับเพื่อนครู ซึ่งศึกษาได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์และการศึกษา
เอกสารต่างๆ

7. พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่ครูผู้สอนวิชา
ภาษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ปฏิบัติงานหน้าที่การสอน ได้แก่ การเตรียมการ
สอน วิธีสอน การใช้สื่ออุปกรณ์ การวัดและการประเมินผล การให้การเสริมแรง
การสอนซ่อมเสริม การปรับปรุงวิธีการสอน ซึ่งได้จากการสังเกตแบบไม่มี
ส่วนร่วม การสัมภาษณ์ครู นักเรียน ผู้เกี่ยวข้องและการศึกษาเอกสาร

8. ลักษณะของนักเรียน หมายถึง ลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่เป็นมา
ก่อนที่จะศึกษา ได้แก่ สภาพทางครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพของผู้
ปกครอง ความกล้าในการแสดงออก ความร่วมมือในการเรียน ความพร้อม

ก่อนเรียน เจตคติต่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ได้จากแบบสอบถามถามนักเรียน การสังเกตและการสัมภาษณ์ครู และผู้ปกครอง

9. ความพร้อมของนักเรียน หมายถึง ความสนใจ ตั้งใจที่จะเรียนในแต่ละชั่วโมงที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยได้จากการสังเกต

10. การจัดห้องเรียน หมายถึง การบริหารห้องเรียน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมในชั้นเรียนขณะมีการเรียนการสอนภาษาไทย โดยคำนึงถึงความเป็นระเบียบ ความมีวินัย การใช้และการเก็บสื่อการสอน การจัดโต๊ะที่นั่ง การดูแลรักษาความสะอาด ซึ่งได้ข้อมูลจากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

11. สภาพของโรงเรียน หมายถึง ลักษณะที่ตั้งและสิ่งที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีอยู่แล้ว ก่อนการศึกษา ได้แก่ เสียงรบกวน ขนาดห้องเรียน อาคารประกอบต่างๆ สิ่งก่อสร้างอื่นๆ ในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งได้ข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์

12. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึง การแสดงออกของครูที่มีต่อนักเรียน และนักเรียนต่อครู ในขณะที่มีการเรียนการสอนภาษาไทย ซึ่งได้จากการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

13. ความรับผิดชอบ และระเบียบวินัยในห้องเรียน หมายถึง การส่งงานที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดเวลา และไม่ฝ่าฝืนวินัยในห้องเรียนขณะที่มีการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์

14. ความถี่ที่สังเกตได้ หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนที่ได้ปฏิบัติจริง

15. ความถี่ทั้งหมด หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน

16. พฤติกรรมการสอนส่วนมาก หมายถึง ค่าความถี่ของพฤติกรรมการสอนจากการสังเกตที่คิดเป็นร้อยละ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ร้อยละ 51 ขึ้นไป (ทัศนาศรี, 2536)

17. พฤติกรรมการสอนส่วนน้อย หมายถึง ค่าความถี่ของพฤติกรรมการสอนจากการสังเกตที่คิดเป็นร้อยละ ซึ่งมีค่าต่ำกว่าร้อยละ 51 (ทัศนา ประสานตรี, 2536)

18. หลักสูตร หมายถึง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ครูที่สอนวิชาภาษาไทย ได้สร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้น่าเรียน ซึ่งจะมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้น
2. เป็นแนวทางสำหรับครู ในการสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน าส่งเสริมการเรียนรู้ ทุกกลุ่มประสบการณ์